



Vlaams
Parlement

ingediend op **1430** (2017-2018) – Nr. 1
20 december 2017 (2017-2018)

Voorstel van decreet

van Katrien Schryvers, Lorin Parys, Emmily Talpe,
Danielle Godderis-T'Jonck, Vera Jans en Tine van der Vloet

houdende wijziging van het decreet
van 20 januari 2012 houdende regeling
van de interlandelijke adoptie van kinderen

TOELICHTING

Dit voorstel van decreet voorziet in de volgende wijzigingen aan het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen:

- 1° er wordt afgestapt van de mogelijkheid om verschillende diensten voor maatschappelijk onderzoek te erkennen. Gezien het beperkte aantal dossiers en het verschil in de hoeveelheid behandelde dossiers wordt het niet meer opportuun geacht om de drie bestaande diensten voor maatschappelijk onderzoek afzonderlijk te laten bestaan. Er wordt voor geopteerd om één grotere dienst te erkennen en te subsidiëren, die alle Vlaamse kandidaat-adoptanten zal screenen;
- 2° bij de taken van de adoptiediensten wordt niet langer over 'eerste nazorg' gesproken, maar over 'nazorg'. Tegelijk wordt verduidelijkt dat ook het Steunpunt Adoptie nazorg moet verstrekken en niet alleen moet optreden als informatiepunt inzake nazorg;
- 3° in het kader van de adoptiebemiddeling wordt uitdrukkelijk bepaald dat adoptiediensten in elke fase van het adoptieproces psychosociale bijstand moeten verlenen aan de adoptanten;
- 4° aan de Vlaamse Regering wordt de verplichting opgelegd om de rechtsgevolgen ten aanzien van kandidaat-adoptanten te regelen als een adoptiesamenwerking van een adoptiedienst met een buitenlands kanaal, al dan niet door het Vlaams Centrum voor Adoptie, wordt stopgezet of opgeschort. Dat moet de betrokken kandidaat-adoptanten onder meer de mogelijkheid geven om, met respect voor hun individueel opgebouwde wachtanciënniteit, opgenomen te worden op een andere wachtlijst voor interlandelijke adoptie. Dat geldt ook als het kanaal als 'niet-actief' wordt beschouwd;
- 5° het raadgevend comité bij het Vlaams Centrum voor Adoptie krijgt de opdracht om ethische reflecties uit te brengen over algemene vragen met betrekking tot interlandelijke adoptie. In dat raadgevend comité moet ook een ethicus zetelen;
- 6° het inzagerecht moet worden gewijzigd. In het voorstel van decreet wordt verduidelijkt dat de geadopteerde het adoptiedossier zowel bij het Vlaams Centrum voor Adoptie als bij een adoptiedienst feitelijk kan inkijken.

Aan het voorstel van decreet ging de indiening van een conceptnota voor nieuwe regelgeving¹ vooraf, waaraan een hoorzitting² werd gewijd.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Met het opheffen van het woord "eerste" in de combinatie "eerste nazorg" geven de indieners van dit voorstel aan dat de nazorg door een adoptiedienst meer moet omvatten dan louter een eerste nazorg. De nazorg houdt dus meer in dan de adoptant en het geadopteerde kind bijstaan onmiddellijk na de aankomst van de geadopteerde in het gezin en hen bijstaan gedurende de eerste fase van hechting en integratie, en de adoptant op de hoogte brengen van de bestaande nazorg voor adopties. In het kader van haar algemene uitvoeringsbevoegdheid kan de Vlaamse Regering het begrip 'nazorg' verduidelijken, zij het vanuit de doelstelling van de decreetgever om te voorzien in een ruimere nazorg door de adoptiediensten.

¹ Conceptnota voor nieuwe regelgeving inzake interlandelijke adoptie van Katrien Schryvers, Vera Jans, Cindy Franssen, Griet Coppé, Tinne Rombouts en Sonja Claes, *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 600/1.

² Verslag van de hoorzittingen van 2 maart 2016, 9 maart 2016, 12 april 2016 en 20 april 2016, *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 600/2.

Artikel 3

In dit artikel wordt verduidelijkt dat het Steunpunt Adoptie niet alleen moet 'optreden als informatiepunt inzake nazorg', maar ook zelf nazorg moet verstrekken.

Daarnaast krijgt het steunpunt de aanvullende taak een netwerk op te zetten met bestaande adoptiesensitieve algemene en gespecialiseerde welzijns- en gezondheidsdiensten, en met de trefgroepen van geadopteerden en adoptanten, met het oog op een efficiënte doorverwijzing.

Artikel 4

In het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen wordt in elke verwijzing naar de diensten (meervoud) voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie, het woord "diensten" vervangen door het woord "dienst".

Met een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van artikel 37, 40 en 43, van het besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie en artikel 27, 28 en 31, van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 februari 2016 betreffende de voorbereiding bij adoptie wilde de Vlaamse Regering onder meer voorzien in de erkenning van maar één dienst voor maatschappelijk onderzoek. Een dergelijke aanpassing zonder decretale wijziging kan niet. Dat is wat ook de afdeling Wetgeving van de Raad van State in zijn advies van 4 november 2016 bij dit ontwerpbesluit heeft opgemerkt:

"Het ontworpen artikel 27, eerste lid, van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 februari 2016 (artikel 4 van het ontworpen besluit) houdt een parafrasering in van hetgeen is bepaald in artikel 11, §§1 en 3, eerste zin, van het decreet van 20 januari 2012, maar in plaats van gewag te maken van de erkenning van 'diensten voor maatschappelijk onderzoek' zoals in artikel 11, §1, van dat decreet, wordt voorzien in de erkenning van slechts één enkele dergelijke dienst.

In artikel 11, §1, van het decreet van 20 januari 2012 wordt evenwel gewag gemaakt van de erkenning van 'diensten voor maatschappelijk onderzoek', waaruit kan worden afgeleid dat verschillende diensten voor erkenning in aanmerking komen. Tijdens de parlementaire voorbereiding van het decreet van 20 januari 2012 werd bovendien een amendement verworpen dat ertoe strekte om slechts één dienst voor maatschappelijk onderzoek te erkennen. Krachtens de door de decreetgever opgezette regeling komen derhalve meerdere diensten voor maatschappelijk onderzoek voor erkenning in aanmerking, zodat geen beroep kan worden gedaan op de in artikel 11, §5, van het decreet van 20 januari 2012 vervatte machtiging aan de Vlaamse Regering om de programmatie van die diensten op te stellen, om slechts één enkele dienst te erkennen. Het ontworpen artikel 27 van het besluit van 19 februari 2016 ontbeert derhalve rechtsgrond. De artikelen 5 tot 7 van het ontworpen besluit zijn, zelfs al is ervoor op zich rechtsgrond voorhanden, onlosmakelijk met het ontworpen artikel 27 verbonden, zodat het doelloos is ze afzonderlijk doorgang te laten vinden.

Indien men de artikelen 4 tot 7 van het ontworpen besluit wil uitvaardigen, dient vooraf het decreet van 20 januari 2012 te worden aangepast. De genoemde artikelen dienen dan na de totstandkoming van het wijzigende decreet opnieuw te worden voorgelegd aan de Raad van State, afdeling Wetgeving. Thans worden enkel de artikelen 1 tot 3 (en 8) van het ontwerp onderzocht. De hierna volgende opmerkingen met algemene draagwijdte zijn dan ook enkel op deze artikelen te betrekken."

Zoals al is gesteld, wordt er met dit voorstel van decreet voor geopteerd om nog maar één dienst te erkennen en te subsidiëren. Die dienst zal alle Vlaamse kandidaat-adoptanten screenen. Daardoor kunnen middelen efficiënter worden ingezet en behoren mogelijke verschillen tussen de diensten over de beoordeling van de dossiers tot het verleden.

Artikel 5

Voor dit artikel geldt dezelfde commentaar als bij artikel 4. De regel dat de Vlaamse Regering een programmering van de diensten voor maatschappelijk onderzoek moet opstellen, wordt zonder voorwerp omdat er maar één dienst wordt erkend. Die verwijzing moet dan ook worden geschrapt.

Artikel 6 tot en met 8

Voor deze artikelen geldt dezelfde commentaar als bij artikel 4.

Artikel 9

Artikel 15, §1 en §4, van het decreet van 20 januari 2012 luiden als volgt:

“§1. Een adoptiedienst treedt op als tussenpersoon inzake adoptie met als taak te informeren, te bemiddelen en de eerste nazorg te verstrekken.”.

“§4. De taken inzake de eerste nazorg zijn:

- 1° de adoptant en het geadopteerde kind bijstaan na de komst van de geadopteerde in het gezin en nazorg verlenen gedurende de eerste fase van hechting en integratie;
- 2° de adoptant op de hoogte stellen van de bestaande nazorg voor adopties.”.

Met het opheffen van het woord “eerste” in paragraaf 4 geven de indieners aan dat de nazorg door een adoptiedienst meer moet omvatten dan louter eerste nazorg en dus meer moet inhouden dan de adoptant en het geadopteerde kind bijstaan na de aankomst van de geadopteerde in het gezin, de nazorg bieden gedurende de eerste fase van hechting en integratie, en de adoptant op de hoogte brengen van de bestaande nazorg voor adopties. In het kader van haar algemene uitvoeringsbevoegdheid kan de Vlaamse Regering het begrip ‘nazorg’ verduidelijken, zij het vanuit de doelstelling van de decreetgever om te voorzien in een ruimere nazorg door de adoptiediensten.

Het voorstel van decreet bepaalt uitdrukkelijk dat adoptiediensten de adoptanten in het kader van de adoptiebemiddeling psychosociale bijstand moeten geven.

Artikel 10

Voor dit artikel geldt dezelfde commentaar als bij artikel 2.

Artikel 11

Voor dit artikel kan ook verwezen worden naar de commentaar bij artikel 4.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie heeft onder meer de opdracht om netwerken op te zetten tussen bestaande diensten en projecten die een rol spelen in de nazorg bij adoptie. Zeker de volgende instanties maken deel uit van zo’n netwerk: “adoptiediensten, voorbereidingscentra, diensten die deel uitmaken van de preventieve en gespecialiseerde zorg, trefgroepen van adoptanten en geadopteerden”. Artikel 3 van dit voorstel van decreet voegt het Steunpunt Adoptie aan die lijst toe.

In dit voorstel van decreet wordt ook bepaald dat het raadgevend comité bij het Vlaams Centrum voor Adoptie ethische reflecties kan uitbrengen over algemene vragen met betrekking tot interlandelijke adoptie. In dat raadgevend comité moet ook een ethicus zetelen.

De dossiers rond gedwongen adopties en historisch misbruik hebben aangezet tot een responsabilisering van het beleid en de decreetgever. Het expertenpanel met betrekking tot gedwongen adopties dat de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin eind 2014 heeft aangesteld, formuleerde duidelijke aanbevelingen. Een aantal daarvan hadden betrekking op binnenlandse adoptie en werden opgenomen in het nieuwe decreet dat op 30 juni 2015 in de plenaire vergadering werd goedgekeurd. Over interlandelijke adoptie deed het panel geen voorstellen. De potentiële risico's zijn voor die adoptie evenwel nog groter dan bij een binnenlandse adoptie omdat er meer tussenpersonen zijn en er in derde landen wordt gewerkt. De vraag om ethisch advies rond interlandelijke adoptie kan dan ook pertinent zijn.

Artikel 12

Aan de uitvoerende macht wordt opgedragen om de rechtsgevolgen ten aanzien van kandidaat-adoptanten te regelen als een adoptiesamenwerking van een adoptiedienst met een buitenlands kanaal, al dan niet door het Vlaams Centrum voor Adoptie, wordt opgeschort of stopgezet, of als het kanaal als niet-actief wordt beschouwd. Het voorstel van decreet voorziet daarbij in de mogelijkheid voor de betrokken kandidaat-adoptanten om, met respect voor hun individueel opgebouwde wachtanciënniteit, opgenomen te worden op een andere wachtlijst voor interlandelijke adoptie.

Artikel 13

Artikel 25 van het decreet van 20 januari 2012 regelt de inzage van de geadopteerde in zijn adoptiedossier. Elke inzage moet schriftelijk aan de Vlaamse adoptieambtenaar worden gevraagd. Binnen één maand na ontvangst van de aanvraag moet de Vlaamse adoptieambtenaar inzage van het dossier verlenen of de verzoeker op de hoogte brengen van zijn gemotiveerde weigering.

Met dit voorstel van decreet wordt bepaald dat de feitelijke inzage zowel bij de Vlaamse adoptieambtenaar als bij een adoptiedienst mogelijk is.

Artikel 14

Voor dit artikel geldt dezelfde commentaar als bij artikel 4.

Artikel 15

Het wordt aan de Vlaamse Regering overgelaten om de datum van de inwerking-treding van dit decreet te bepalen, met als uiterste datum 1 januari 2018.

Katrien SCHRYVERS
Lorin PARYS
Emily TALPE
Danielle GODDERIS-T'JONCK
Vera JANS
Tine VAN DER VLOET

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 3, 5°, van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen wordt het woord "eerste" opgeheven.

Art. 3. Aan artikel 7, §2, 2°, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede ", alsook een netwerk opzetten met bestaande adoptiesensitieve algemene en gespecialiseerde welzijns- en gezondheidsdiensten, en met de trefgroepen van geadopteerden en adoptanten, met het oog op een efficiënte doorverwijzing" toegevoegd.

Art. 4. In hoofdstuk 3 van hetzelfde decreet wordt in het opschrift van afdeling 2 het woord "diensten" vervangen door het woord "dienst".

Art. 5. In artikel 11 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 1 wordt vervangen door wat volgt:

"§1. De Vlaamse Regering kan één dienst voor maatschappelijk onderzoek erkennen op advies van het Vlaams Centrum voor Adoptie.";

2° in paragraaf 4 wordt het woord "diensten" vervangen door het woord "dienst";

3° paragraaf 5 wordt opgeheven.

Art. 6. In artikel 12 van hetzelfde decreet worden de woorden "van een dienst voor maatschappelijk onderzoek" vervangen door de zinsnede ", vermeld in artikel 11, §1,".

Art. 7. In hoofdstuk 3 van hetzelfde decreet wordt in het opschrift van afdeling 3 het woord "diensten" vervangen door het woord "dienst".

Art. 8. In artikel 13, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt het woord "diensten" vervangen door het woord "dienst" en wordt het woord "ontvangen" vervangen door het woord "ontvangt".

Art. 9. In artikel 15 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt het woord "eerste" opgeheven;

2° in paragraaf 2 wordt punt 2° vervangen door wat volgt:

"2° de adoptanten psychosociaal bijstaan en voorbereiden op de komst van het kind;"

3° paragraaf 4 wordt opgeheven.

Art. 10. In artikel 16, §2, 2°, van hetzelfde decreet wordt het woord "eerste" opgeheven.

Art. 11. In artikel 20 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 2, eerste lid, 3°, worden de woorden "een dienst voor maatschappelijk onderzoek" vervangen door de woorden "de dienst voor maatschappelijk onderzoek";

2° in paragraaf 2, eerste lid, 9°, wordt tussen de zinsnede "adoptiediensten," en het woord "voorbereidingscentra" de zinsnede "het Steunpunt Adoptie," ingevoegd;

3° in paragraaf 2, eerste lid, 19°, wordt het woord "diensten" vervangen door het woord "dienst";

4° in paragraaf 2, eerste lid, 23°, wordt het woord "diensten" vervangen door het woord "dienst";

5° aan paragraaf 8, eerste lid, wordt de volgende zin toegevoegd:

"Het raadgevend comité kan ethische reflecties uitbrengen over algemene vragen met betrekking tot interlandelijke adoptie.";

6° in paragraaf 8, vierde lid, worden tussen de woorden "raadgevend comité" en het woord "kunnen" de woorden "zetelt een ethicus en" ingevoegd.

Art. 12. In hetzelfde decreet wordt een artikel 20/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 20/1. De Vlaamse Regering bepaalt de rechtsgevolgen ten aanzien van kandidaat-adoptanten als een adoptiesamenwerking van een adoptiedienst met een buitenlands kanaal, al dan niet door het Vlaams Centrum voor Adoptie, wordt opgeschort, stopgezet of als niet-actief wordt beschouwd, waaronder de mogelijkheid dat die kandidaat-adoptanten, met respect voor hun individueel opgebouwde wachtanciënniteit, opgenomen worden op een andere wachtlijst voor interlandelijke adoptie."

Art. 13. In artikel 25, §5, van hetzelfde decreet worden in de eerste zin tussen het woord "inzage" en het woord "moet" de woorden "bij de Vlaamse adoptieambtenaar of een adoptiedienst" ingevoegd.

Art. 14. In artikel 26, §1, van hetzelfde decreet wordt het woord "diensten" vervangen door het woord "dienst".

Art. 15. Dit decreet treedt in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum en uiterlijk op 1 januari 2018.

Katrien SCHRYVERS
Lorin PARYS
Emily TALPE
Danielle GODDERIS-T'JONCK
Vera JANS
Tine VAN DER VLOET